

N:o 222.

Af herr **P. O. Lundell**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

I anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 21 angående ändringar i väglagen har jag i motion n:o 206 föreslagit, dels att för allmänna vägars bredd skulle meddelas andra bestämmelser än de nu gällande, dels ock förändring i sättet för vägskattens beräkning och utdebitering.

Då tvekan rådt, huruvida det sistnämnda förslaget i sagda motion så formulerats, att det för utskottet medförde formell rätt att hemställa om alla de förändringar i väglagen, som jag därmed åsyftat, har jag ansett mig böra undanröja dessa betänkligheter genom en något fullständigare motion i ämnet, synnerligast som jag funnit, att förslaget ingalunda saknar sympatier.

Afsikten med mitt förslag var att, i den mån sådant kan ske, genom förenklingar i debitering och uppbörd af vägskatt minska kostnaden för väghållningen och därmed äfven själfva skatten.

Särskildt hade det till ändamål att minska behovet af de dyra vägdelningarnas upprepande och det oakadt utjämna missförhållanden, som uppkommit eller uppkomma såväl på grund däraf, att man bibehåller en gammal vägdelning, vid hvilken väglotterna utskiftats efter annan grund än den nu gällande, som ock därför att jordbruksfastigheters taxeringsvärden kunna, under det vägdelning består, undergå betydande växlingar.

Det är nämligen gifvet, att så länge en vägdelning består, anses en väglottsägare årligen deltaga i vägunderhållet med det belopp, hvartill lottens underhåll af särskilda nämnden senast uppskattats. Enligt väglagens mening däremot *bör* han deltaga i väghållning med det belopp, som svarar mot hans vägfyrktal, och detta senare belopp kan vara och är ofta nog ibland större, ibland mindre än det mot naturaprestationen svarande. Detta är en af de omständigheter, som framkalla behofvet af nya vägdelningar för missförhållandenas aflägsnande, ehuru det vida enklare kunde ske därigenom, att lottägaren debiterades för den på hans vägfyrktal belöpande, för all vägfyrk lika skatten och krediterades för det af särskilda nämnden uppskattade värdet af naturaprestationen. Skillnaden blefve stundom till lottägarens favör, stundom åter till vägkassans, och i båda fallen skedde uppgörelsen dem emellan vid uppboärdsstämman.

Denna anordning förutsätter emellertid, att hela kostnaden för naturunderhållet uppföres i utgiftsstaten jämte årets öfriga utgifter för vägväsendet, samt att statsbidrag jämte andra bidrag eller inkomster införas i inkomststaten.

Skillnaden mellan utgifter och inkomster är hvad som måste inflyta genom vägs katt, hvilken skulle bestämmas genom att nämnda skillnad fördelades på distriktets hela vägfyrktal. Huruledes till äfventyrs brist eller behållning från ett föregående år, bristens delvisa fyllande genom lån m. m. skulle inverka, torde ej behöfva närmare belysas.

Enligt den vid den kungl. propositionen fogade statistiken skulle förestående anordning, tillämpad på 1900 års förhållanden, i åtskilliga distrikt föranledt *lägre* vägs katt, än den enligt lag då uttagna, och med de af Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna i 6 och 59 §§ skulle sådant varda händelsen i ett vida större antal distrikt. Öfverskottet, d. v. s. hvad som utan på förhand känt behof uttagits, har fonderats i vägkassan, för att behandlas i enlighet med 62 §, och så skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag fortfarande i än högre grad ske.

För egen del måste jag såsom olämplig beteckna en bestämmelse, som nödgär till uttagande af högre katt än som svarar mot kända och erkända behof, äfven om öfverskottet fonderas intill dess man hunnit utfinna en utväg att använda detsamma. Mig synes vida bättre, för att ej säga det enda riktiga, vara att ej uttaga *mera* än som behöfs, och detta är hvad som skulle ske vid genomförandet af mitt förslag. Det är sant, att därigenom komme väglottsägare i vissa distrikt att få någon del af sina naturaprestationer ersatt, således en »lindring» i väghållningen, men

per vägfyrk räknadt precis lika stor »lindring» tillgodokomme enhvar annan väghållningsskyldig genom den lägre vägskatten, d. v. s. att genom antagandet af mitt förslag uppkomme af sig själfvt den i 62 § i utsikt ställda »lindring af väghållningsbesväret i dess helhet», hvilken med nu gällande beräkning af vägskatt m. m. icke kan beredas utan anlitande af ny vägdeltning, för hvilken kostnaden måhända skulle medtaga ett eller annat års »lindring». Denna lindring äfven för de beskattningsföremål, som icke deltaga i naturaunderhållet, och som enligt mitt förslag i många fall åstadkommes, har naturligtvis en stor betydelse, då man i vida högre grad än nu påkallar deras bidrag till väghållningen.

Det torde falla af sig själfvt, att i de distrikt, där nämnvärda fonder redan bildats, dessa ej böra på en gång realiseras genom att i inkomststaten uppföras under rubrik »behållning vid årets slut», utan särskildt bokföras för att behandlas enligt 62 §.

Därest vägskatten uppbäres genom Konungens befallningshafvandes försorg, skulle debiterings- och uppbördskostnad vid en anordning enligt mitt förslag kunna väsentligt ökas, förutsatt att provisionen beräknades efter den debiterade summan, men ej efter den kontanta behållning, som inlevererades till vägkassan. Jag har därför antagit, att de väckta motionerna om distriktens valfrihet beträffande uppbördssätt skola bifallas i en eller annan form, och därför ej i vidare mån än nu skett vidrört denna sak.

Såvidt jag kunnat finna, böra till den af mig föreslagna anordningen höra vissa närmare bestämmelser rörande utgifts- och inkomststaten, svarande mot dem, som finnas beträffande kommunerna. Dessa bestämmelser torde lämpligast placeras i 57 §, och i öfrigt torde till anordningen höra ändringar i §§ 60, 62, 63 och 70. Fortfarande under anhållan att särskilda utskottet, dit denna motion torde remitteras, ville formulera de förändringar i vare sig dessa eller andra §§, som föranledas af ett bifall till mitt förslag, har jag såsom bilaga till motionen fogat ett utkast, belysande huru jag tänkt mig formuleringen, hvilket dock ej må anses bindande för min hemställan, som är,

att Riksdagen i samband med behandling af Kungl. Maj:ts proposition n:o 21 ville för sin del besluta sådan förändring i § 60 m. fl.,

att hela den af särskilda nämnden uppskattade årliga väghållningskostnaden, jämte öfriga kostnader,

som för kommande år beräknats behöfliga för väghållning och förvaltning, äfvensom utgifter för täckande af brist, räntor och inbetalningar å upptagna lån upptagas i utgiftsstaten,

att i inkomststaten upptagas jämte sådant redan befintligt öfverskott från föregående år, hvilket ej uppkommit därigenom, att den skatt, som påförts andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet, inbringat mera än ur vägkassan skolat utgifvas, därjämte äfven statsbidrag, bidrag från landsting, kommuner eller andra, äfvensom öfriga inkomster af olika slag,

att skillnaden mellan utgifter och inkomster utdebiteras såsom vägskatt lika för all fyrk, vare sig den åsatts jordbruksfastighet eller annat beskattningsföremål,

att den som utgör väghållning in natura — jämte det han debiteras för vägskatt efter sitt fyrktal — äfven krediteras för värdet af den honom åliggande naturaprestationen, hvilket värde vid uppbördens såsom inbetalning å såväl vägskatt som å öfriga honom i samma debetsedel påförda utskylder, samt

att till vägkassan levereras hvad som efter denna afräkning återstår såsom behållning af vägskatten, jämte statsbidrag och öfriga till äfventyrs utfästa bidrag.

Stockholm den 14 mars 1905.

P. O. Lundell.

Bilaga.

§ 57.

Inom juni månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerna aflämna dels fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning, dels utgifts- och inkomststat för distriktets vägväsende under kommande året.

Utgiftsstaten skall upptaga:)*

- 1:o) *till äfventyrs motsedd brist i vägkassan vid årets slut,*
- 2:o) *kostnaden för naturaunderhållet, vare sig detta bestrides af väglottsägare eller på annat sätt,*
- 3:o) *beräknade utgifter under kommande året för lagligen beslutade nybyggnads- eller förbättringsarbeten å vägar, broar och färjor,*
- 4:o) *räntor och afbetalningar å till äfventyrs upptagna lån,*
- 5:o) *vägdelnings-, uppskattnings-, syne- och förvaltningskostnader, samt*
- 6:o) *lämpligt belopp för afskrifningar, diverse utgifter och oförutsedda utgifter;*

och inkomststaten :

- 1:o) *behållning i vägkassan vid löpande årets slut till så stor del den ej skall för framtida behof reserveras,*
- 2:o) *ersättningar enligt 12, 17 och 18 §§,*
- 3:o) *statsbidrag enligt 60 §,*
- 4:o) *annat statsbidrag, äfvensom bidrag af landsting, kommun eller annan,*
- 5:o) *eljest påräknelig inkomst eller ersättning, samt*
- 6:o) *hvad som för fyllande af utgiftsstatens slutsumma behöfver uttagas såsom vägskatt.*

Det åligger revisorerna att etc. (se Kungl. Maj:ts förslag.)

60 §.

Andra och tredje styckena utgå.

62 §.

Har i vägkassa uppkommit öfverkott eller medel reserverats utan på förhand bestämdt ändamål, äger Konungens befallningshafvande, på förslag af

*) Kursiveringen utmärker ifrågasatta ändringar i eller tillägg till Kungl. Maj:ts förslag.

vägstyrelsen, efter de väghållningsskyldiges hörande, förordna om medlens användning för vägarnas grundförbättring eller *andra kostsamma vägarbeten och, sedan medlen härför icke vidare erfordras, jämväl till lindring af väghållningsbesväret i dess helhet. Sådana medel skola i vägkassans räkenskaper etc.* (se Kungl. Maj:ts förslag.)

63 §.

Gör vägstyrelse därom framställning, ombesörjer Konungens befallningshafvande, dels att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet, dels ock att ersättningarna för naturaunderhållet tillgodoföras de särskilda väglottsägarna genom beloppens kreditering i debetsedlarna, och äger Konungens befallningshafvande jämväl att efter vägstyrelsens hörande — — — indrifvas.

För dessa ändamål skall vägstyrelsen så fort ske kan till Konungens befallningshafvande ingifva såväl uppgift å det belopp, hvilket skall såsom vägskatt uttaxeras, som ock längder, utvisande särskildt för hvarje väglottsägare värdet å hans naturaprestation.

70 §.

De i 63 och 69 §§ omförmälda ersättningar tillställas vederbörande vid uppbörderna genom afräkning mot deras allmänna utskylder. Återstående behållning likasom statsbidrag enligt 60 § levereras till vägkassan.